

Uitwerking van de gevolgen van de rechtstreekse werking van artikel 6, tweede, derde en vierde lid, van de Habitatrictlijn

Artikel 6, tweede lid, van de Habitatrictlijn bepaalt dat er passende maatregelen genomen moeten worden om ervoor te zorgen dat de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van de soorten niet verslechtert en er geen storende factoren optreden voor de soorten waarvoor de gebieden zijn aangewezen. Artikel 6, derde en vierde lid, bevat de zogenaamde habitattoets. Deze toets houdt in dat er een passende beoordeling gemaakt moet worden als een activiteit afzonderlijk of in combinatie met andere activiteiten significante gevolgen kan hebben voor een Vogel- of Habitatrictlijngebied. Het bevoegde bestuursorgaan verleent alleen toestemming voor de activiteit als het uit de passende beoordeling de zekerheid heeft verkregen dat de activiteit de natuurlijke kenmerken van het gebied niet aantast. Alleen bij ontstentenis van alternatieven kan een bestuursorgaan om dwingende redenen van groot openbaar belang toch toestemming verlenen ook al bestaat die zekerheid niet. Dan moeten wel compenserende maatregelen genomen worden.

Op dit moment is artikel 6 van de Habitatrictlijn nog niet omgezet naar Nederlands recht. Vogelrichtlijngebieden zijn wel aangewezen, maar Habitatrictlijngebieden nog niet. Deze gebieden zullen na inwerkingtreding van de gewijzigde Natuurbeschermingswet 1998 aangewezen worden, maar de procedure is zodanig ingericht dat het enkele jaren zal duren voordat alle Habitatrictlijngebieden formeel aangewezen zijn.

Alle overheidsinstanties, decentrale overheden zoals gemeenten inbegrepen, zijn gehouden om richtlijnbepalingen met rechtstreekse werking toe te passen.¹ Zolang de Natuurbeschermingswet 1998 nog niet in werking is en de gebieden nog niet zijn aangewezen, voert het bestuursorgaan (waterschap, gemeente, provincie of ministerie) dat op grond van een andere wettelijke bepaling toestemming voor het project verleent, de habitattoets uit (de zogenaamde integrale toetsing). Op deze wijze vindt nu al de toetsing plaats van activiteiten met mogelijke gevolgen voor zowel de aangewezen Vogelrichtlijngebieden als de aangemelde Habitatrictlijngebieden. De habitattoets wordt nu al door bestuursorganen uitgevoerd omdat de Nederlandse rechter heeft bepaald dat het beginsel van gemeenschapstrouw zich er tegen verzet dat activiteiten plaatsvinden die het bereiken van de doelstellingen van de Habitatrictlijn in de weg staan.

Wanneer voor een activiteit geen enkele vergunning of ontheffing nodig is, vindt geen toetsing conform artikel 6, derde en vierde lid, Habitatrictlijn plaats. Door het nemen van passende maatregelen kan een bestuursorgaan dan voorkomen dat er een verslechtering van de kwaliteit van de habitats of een verstoring van de soorten plaatsheeft.

In de periode na inwerkingtreding van de wet maar vóór de aanwijzing van de Habitatrictlijngebieden is een Natuurbeschermingswetvergunning vereist voor activiteiten die gelet op de instandhoudingsdoelstellingen de kwaliteit van de habitats van de soorten kunnen verslechteren of een verstrend effect kunnen hebben op de soorten waarvoor een *Vogelrichtlijngebied* is aangewezen, en voor activiteiten die schadelijk kunnen zijn voor het natuurschoon of de natuurwetenschappelijke betekenis van een *beschermde natuurmonument*.

Voor de *Habitatrictlijngebieden* geldt dan echter nog steeds de bescherming op grond van de rechtstreekse werking van artikel 6. Het toepassingsbereik van de wet is immers beperkt tot

¹ HvJ EG, 22 juni 1989, zaak C-103/88, Fratelli Costanzo SpA/Commune di Milano, Jurispr. 1989, blz. 1839.

formeel aangewezen gebieden. Wanneer voor een activiteit geen Natuurbeschermingswetvergunning nodig is, zal het bestuursorgaan dat op grond van een andere bepaling toestemming verleent de mogelijke gevolgen voor Habitatrictlijngebieden moeten beoordelen.

Wanneer een activiteit wel een Natuurbeschermingswetvergunning behoeft, ligt het in de rede daarbij niet alleen te toetsen aan de natuurwetenschappelijke of vogelkundige waarden maar ook aan de waarden waarvoor het gebied is aangemeld als Habitatrictlijngebied. Als voor de activiteit dan een Natuurbeschermingswetvergunning is verleend, hoeft bij de verlening van een andere vergunning of ontheffing geen habitattoets meer uitgevoerd te worden.